

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.пс.н. Веселин Костов Василев, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

за дисертационния труд на ОКСАНА ГРИГОРИЕВНА ХОРВАТ – СТАНЧЕВА за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научна специалност „Социална психология“

на тема: „ПАРТНЬОРСКИ ОТНОШЕНИЯ, ЛИЧНОСТНА ТИПОЛОГИЯ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ПОЗИТИВНАТА ПСИХОТЕРАПИЯ“

научен ръководител: Проф. д-р Антоанета Христова

Оценяваният дисертационен труд е разположен в една тематично-проблемна област, която веднага го откроява и отличава от масива от конфекционно-еднотипни емпирични изследвания. В последно време в жанра на дисертациите разработките върху психотерапевтичната теория и практика са истинска рядкост (а нека припомним, че психологията запазва доброто си реноме основно заради популярността на психотерапевтичната практика, а не заради успехите на академичната изследователска психология). Поради това изследователският замисъл на докторанта Оксана Хорват – Станчева – да провери в експериментално-доказателствено изследване ефективността на конкретна психотерапевтична програма, отнесена към конкретни житейски трудности в партньорските отношения, заслужава априорно одобрение и подкрепа.

Работата е структурирана в две части, първата от които включва три глави, съдържащи теоретичните обзори и анализи, а втората част съдържа четвъртата и пета глави, в които е представено собственото изследване на докторанта. Общият обем е 256 страници, от които основен текст 229 стр., литература от 156 заглавия (65 на кирилица и 91 на латиница) и 6 приложения с обем 20 стр.

В първа, втора и трета глава на дисертацията е осъществен внушителен по обем и подробен теоретичен анализ, ориентиран в няколко посоки: концепцията на К. Г. Юнг за психологическите типове и методиката МВТІ, основана върху тази типология (първа глава), партньорските отношения и проблемите в тях, интерпретирани в светлината на позитивната психотерапия (втора глава), анализ на ефективността на психотерапията и начините за измерването ѝ (трета глава). Докторантът е предпочел основно историко-хронологичния план на изложението, но на много места е приложен и задълбочен

тематично аналитичен обзор. Макар че на места перфекционистичният уклон към пълнота и всеобхватност на обзора довежда до размиване на изследователски обосноваванията или нужни акценти, като цяло обзорът-анализ изпълнява и двете си предназначения – категорично доказва добрата информираност и начетеност на Оксана Хорват-Станчева и подготвя теоретичната база за собственото изследване на докторанта. В обзора привлича вниманието интересната и коректна изследователска задача да се осъществи компаративен анализ на психотерапевтичните теории и практики на К. Юнг и Н. Песешкиан, като в този анализ се акцентува върху приликите и пресечните точки, наличието на смислов синхрон между двете системи.

Емпиричното изследване е замислено и осъществено в няколко плана: реализирана е психотерапевтична интервенция, като нейната ефективност е проследена и оценена с цяла батерия от психодиагностични инструменти. Заявена е претенцията, че изследването притежава характеристиките на експеримент, която е основателна (изследователят активно повлиява състоянието на изследваните лица, а не просто безпристрастно регистрира спонтанно протичащи процеси) и трябва да се подчертае, че истинският експеримент се оказва вече истинска рядкост в психологическата изследователска практика в наше време. Диагностично-констатиращата процедура включва набор от седем инструмента: типологичен индикатор на Майерс и Бригс, висбаденски инвентар на Песешкиан, структурирано интервю за актуалното състояние, тест за чувството за кохерентност на Антоновски, тест за компонентите на психичното състояние на Микшик, тест за изследване на оптимизма и специализиран терапевтичен разговор.

Така наборът от задачи, хипотези и методики очертава една твърде широка изследователска територия, чиито мащаб и комплексност свидетелстват недвусмислено за амбициозността на докторанта; ако добавим и почти екстремно обемния анализ (около 80 стр., илюстриран с 25 таблици и 35 графики, плюс 14 стр. обобщение, структурирано в 36 пункта, и заключение), тези амбиции се доближават до максимализма. Струва ми се, че тъкмо оттук произтичат и някои от слабостите на работата – например срещащите се повторения – както на отделни фрази, така и на цели тематични блокове, многословието в стила на изложението. Тези слабости са напълно простими.

Силните страни на дисертационната разработка на Оксана Хорват – Станчева са, разбира се, много повече и, подредени йерархично по моя преценка, те са:

1. Интересен, многопланов и многопластов, твърде амбициозен изследователски замисъл;
2. Начетеност и несъмнена компетентност в избраната област на проучване;
3. Изследователска сръчност и умелост, проявени на всички фази от разработката;
4. Практическата стойност на цялата разработка и на получените резултати (продукти), като тази полза и приложимост следва още по-ясно да се открие (това може да стане и в следващи разработки).

Посочените достойнства по същество напълно покриват всички основни изисквания към една съвременна дисертационна работа, поради което без колебание можем да оценим представения труд като успешен. Приносите, за които претендира докторантката, са основателни, към тях могат да се прибавят и формулираните насоки за бъдещи изследвания. Трите публикации са в сериозни научни издания и осигуряват възможност на психологическата общност да се запознае с основното съдържание на дисертационната разработка. Авторефератът представя адекватно и пълно дисертационния труд. Въпреки че на места изложението в дисертацията се доближава до монографичния стил, при евентуалното бъдещо цялостно публикуване на труда, което препоръчвам на докторанта, текста трябва да бъде грижливо преработен.

Казаното дотук дава основание да се заключи, че представената за защита дисертация на Оксана Григorieвна Хорват – Станчева съдържа интересно замислено и качествено осъществено научно изследване, което съответства на изискванията на Закона и Правилниците за приложението му. Поради това без колебание предлагам на уважаемото Научно жури да й присъди образователната и научна степен „Доктор“.

19. 10. 2016 г.

Изготвил становището:

/Проф. д.пс.н. Веселин Василев/